

Δημοτικό τραγούδι

Της Λένως του Μπότσαρη

Τα ιστορικά δημοτικά τραγούδια αναφέρονται σε συγκεκριμένα ηρωικά πρόσωπα-πρότυπα, που με τις πράξεις τους συγκίνησαν και ενέπνευσαν τον λαό. Βρισκόμαστε στα 1804. Η Λένω, η κόρη του Κίτσου Μπότσαρη, δεκαπέντε μόλις ετών, αποκλεισμένη από τους στρατιώτες του Αλή πασά σ' ένα μοναστήρι των Αγράφων, πολεμά γενναία εναντίον των Τούρκων μαζί με τους συμπατριώτες της τους Σουλιώτες. Ο αδελφός της σκοτώνεται. Συνεχίζει τον πόλεμο στο πλευρό του θείου της σε άλλο πεδίο του αγώνα, κοντά στον Αχελώο ποταμό. Περικυκλώνεται όμως από τους εχθρούς και, για να μην πέσει στα χέρια τους, ρίχνεται στο ποτάμι και πνίγεται.

Όλες οι καπετάνισσες από το Κακοσούλι
 όλες την Άρτα πέρασαν, τα Γιάννινα* τις πάνε,
 σκλαβώθηκαν οι αρφανές*, σκλαβώθηκαν οι μαύρες*,
 κι η Λένω δεν επέρασε, δεν την επήραν σκλάβοι.
 Μόν* πήρε δίπλα τα βουνά*, δίπλα τα κορφοβούνια,
 σέρνει τουφέκι σισανέ* κι εγγλέζικα κουμπούρια,
 έχει και στη μεσούλα της σπαθί μαλαματένιο.
 Πέντε Τούρκοι την κυνηγούν, πέντε τζοχανταραίοι*.
 «Τούρκοι, για μην παιδεύεστε, μην έρχεστε σιμά μου*,
 σέρνω φουσέκια στην ποδιά και βόλια στις μπαλάσκες*.
 — Κόρη, για ρίξε τ' άρματα, γλίτωσε τη ζωή σου.
 — Τι λέτε, μωρ' παλιότουρκοι και σεις παλιοζαγάρια*;
 Εγώ είμαι η Λένω Μπότσαρη, η αδερφή του Γιάννη,
 και ζωντανή δεν πιάνουμαι εις των Τουρκών τα χέρια».

- * **τα Γιάννινα**: στα Γιάννινα
- * **οι αρφανές** (αρφανός): οι ορφανές
- * **οι μαύρες** (η μαύρη): οι δύστυχες
- * **μόν**: αλλά, αντίθετα
- * **πήρε δίπλα τα βουνά**: ανέβηκε στα βουνά (για όσους καταδιώκονται)
- * **τουφέκι σισανέ** (ο σισανές): είδος τουφεκιού με εξάγωνη κάννη
- * (οι) **τζοχανταραίοι**: οι επίλεκτοι σώματοφύλακες
- * **σιμά μου**: κοντά μου
- * **στις μπαλάσκες** (η μπαλάσκα): στις θήκες για τα πυρομαχικά
- * **παλιοζαγάρια** (το παλιοζαγάρι): παλιόσκυλα

Ερωτήσεις - Δραστηριότητες:

1. Ποιο είναι το νόημα των δύο τελευταίων στίχων;
2. Πώς περιγράφεται η σκλαβιά στο τραγούδι;
3. Ο Ανδρέας Κάλβος έγραψε ότι η ελευθερία «θέλει αρετή και τόλμη». Διαθέτει η Λένω τις ιδιότητες αυτές; Πού φαίνεται η τόλμη και πού η αρετή της;
4. Συζητήστε για τη συμμετοχή και την προσφορά των γυναικών στους αγώνες για την εθνική μας ανεξαρτησία.